

Cerkev in čas

Ranka Ivelja

Po razkritju finančnega poloma v mariborski nadškofiji smo v Dnevniku ob neki priložnosti omenili predavanje dr. Franca Rodeta na TF novembra 1978. Mladi teolog, ki je govoril o stanju tedanjega krščanstva in bil kritičen tudi do režima (»Zločin je zločin, tudi če se izvrši v imenu revolucije.«), je namreč izrekel tudi nekaj zanimivih misli o povojni nacionalizaciji. Cerkev, je tedaj razmišljal Rode, je pred vojno imela premoženje, ki ji ni bilo potrebno za izpolnjevanje poslanstva. Bila je prebogata, zato je posegel vmes Bog in povzročil, da »smo postali bolj revni in morda manj ošabni«.

Dr. Rode se je na Dnevnikovo »nagajivost«, kot je sam temu rekel, odzval v velikonočnem intervjuju za Družino. To njegovo tedanje razmišljanje je bilo »kar pravilno«, je dejal, a le v »tistem kontekstu«, v času torej, ko je bila cerkvena dejavnost omejena zgolj na bogoslužje. V tako ozkem prostoru in pri tako omejenih sredstvih je bilo videti, da tedanja skromna sredstva zadostujejo, poudarja danes. Toda nato se je položaj spremenil, Cerkvi so se odprle širše možnosti delovanja, zato »so tudi njene gmotne potrebe večje in upravičeno zahteva, da se ji vrne premoženje«.

Kardinalov odziv je značilen. Brani se pred očitkom, ki ni bil izrečen – da Cerkev nima pravice do vrnitve premoženja in gospodarjenja z njim v skladu s svojim poslanstvom – spregleda pa ključno poanto zapisa: da so za Cerkev še vedno, tako kot daljnega 1978, aktualni razmisleki o skušnjavah gmotnega bogastva in odpornosti klera nanje ter da se mora Cerkev tudi danes vprašati, »kaj je

Cerkev se še ni jasno izrekla o ključnih dilemah upravljanja (cerkvenega) premoženja.

dovolj« in »kakšne metode« (ji) je dovoljeno uporabljati.

Težava je v tem – in tega kardinal(i) in škofje nočejo videti – da sta se vodstvi mariborske nadškofije in SSK v prvih izjavah po izbruhu afere resda posuli s pepelom in obžalovali hazardersko poslovanje svojih finančnikov, a sta nato pozabili na dejanja, iz katerih bi izhajala nedvoumna zagotovila, da bo poslej v Cerkvi vse drugače. Krivci so bili, na primer, identificirani le načelno, poimensko do danes ne; sankcij razen odstavitev ni bilo. Na vprašanje katoliških izobražencev, zastavljeno na lovranskem srečanju, ali bi bilo omenjeno početje spoznano za nesprejemljivo tudi v primeru, če bi se izjemno tvegane naložbe izkazale za donosne, še ni enotnega odgovora. Namesto tega je slišati »opravičevanje«, češ da družbeni nauk Cerkve ni dovolj jasen, kako ravnati v takih primerih. Skupina mariborskih katoliških izobražencev, ki se je oglasila te dni, v podobnem duhu težišče kritike prenaša na sistemske zametke krize in nadškofijo odvezuje krivde za velikanski dolg.

Po izbruhu afere sta nadškofa Stres in Turnšek zagotavljala, da bodo v Cerkvi storili vse, da bodo mali delničarji poplačani. A ko je iz vrst »lovranske« skupine katoliških intelektualcev na SŠK pred dnevi priromal radikalen, do konca etičen predlog, kako bi veljalo to storiti – tudi z dodatnim zadolževanjem – so v SŠK predlog gladko zavrnili. Kljub obljubam o bolj transparentnem poslovanju na ljubljanski nadškofiji še vedno ne želijo povedati, kako so zavarovali dobrih 9 milijonov evrov posojila Mariboru za poplačilo dolga Dravskim elektrarnam. Tega nočejo storiti niti zdaj, ko se je že razvedelo, da je družba Metropolitana na seznamu zastavnih upnikov vpisana šele na drugem mestu, kar pomeni, da lahko Ljubljana ostane brez denarja, saj bo najprej v celoti poplačan prvi upnik.

Janez Pavel II., ki bo 1. maja razglašen za svetnika, je maja 1996 na obisku v Ljubljani preroško opozoril, da je treba preprečiti, da izpraznjeno mesto prejšnje ideologije zasede nič manj nevarna ideologija neobrzdane liberalizma. O tem je, zanimivo, govoril prav duhovnikom ter redovnikom in redovnicam v ljubljanski stolnici...